

Regionų komiteto nuomonė dėl regionų veiksmų sprendžiant prisitaikymo prie klimato kaitos klausimus. Padėtis pakrančių regionuose

(2012/C 391/05)

REGIONŲ KOMITETAS

- įsitikinęs, kad, atsižvelgiant ir į didesnes sąnaudas, kurias gali lemti neveiklumas, ir nepaisant kai kuriose euro zonos šalyse besitęsiančios valstybės skolos krizės, ekonominiu ir socialiniu požiūriu būtina skubiai skatinti prisitaikymo procesus pakrančių regionuose; pabrėžia, kad būsima Europos prisitaikymo prie klimato kaitos strategija turi būti pakankamai išsami ir leidžianti atsižvelgti į regioninius skirtumus;
- pripažįsta, kad integruoto pakrančių zonų valdymo (IPZV) priemonė turi lemiamos reikšmės siekiant palengvinti pakrančių regionuose įgyvendinamų politikos priemonių susiejimą, visų pirma sprendžiant klausimus, dėl kurių dar nepriimtas galutinis sprendimas, pavyzdžiui, erozija, prisitaikymas prie klimato kaitos ir ekologiška infrastruktūra; IPZV taip pat padeda skatinti vietos lygmens subjektų regioninį bendradarbiavimą įgyvendinant iniciatyvas, tokias kaip *Sardinia Charter* Viduržemio jūros baseino regione;
- pabrėžia, kad parengus priemones, kurios leistų įvertinti prisitaikymo prie klimato kaitos sąnaudas ir naudą, būtų galima veiksmingai paspartinti vietos ir regionų lygmens politinius procesus, nuo kurių priklauso vietos lygmens veiksmų planavimas ir jų įgyvendinimas, ir sudaryti sąlygas nustatyti ekonomiškai efektyvesnes strategijas;
- pakartoja, kad su RK turi būti reguliariai konsultuojamasi dėl europinių ir tarptautinių derybų klimato kaitos srityje ir tikisi, kad 1) galės dalyvauti Europos prisitaikymo prie klimato kaitos darbo grupėje, kuri nagrinėja su nuolatinėmis gamtinėmis kliūtimis – įskaitant išskylančias dėl klimato kaitos padarinių – susiduriančių regionų, taigi ir pakrančių, salų, kalnų ir atokiausių regionų teritorijoms aktualius klausimus; 2) RK bus suteiktos stebėtojo teisės Prisitaikymo komitete.

Pranešėjas	Ugo CAPPELLACCI (IT / ELP), Sardinijos autonominio regiono pirmininkas
Pamatinis dokumentas	Pirmininkaujancio Kipro prašymas

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

A. Pristatymas prie klimato kaitos ir vietos matmuo

1. pabrėžia, kad pristatymo prie klimato kaitos ir pristatymo priemonių vertinimo procesuose ⁽¹⁾ ⁽²⁾ **tiesiog sudarant planus, tiek ir nustatant veiksmus** turi aktyviai dalyvauti vietos ir regionų valdžios institucijos; todėl dar kartą atkreipia dėmesį ⁽³⁾ į **lemiamą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį** sprendžiant su klimato kaitos padariniais susijusias problemas ir džiaugiasi, kad šis vaidmuo pripažintas Europoje ⁽⁴⁾ ir pasaulyje ⁽⁵⁾, ir prašo taip pat aiškiai šį vaidmenį pripažinti būsimoje Europos pristatymo prie klimato kaitos strategijoje;

2. primena, kad klimato kaita ir jos padariniai yra viena pagrindinių problemų, su kuriomis ateityje susidurs Europos Sąjungos šalių vietos ir regionų valdžios institucijos. Tokiomis aplinkybėmis pirmiausia reikia imtis būtinų priemonių – pabandyti kiek įmanoma apriboti vidutinės pasaulinės temperatūros augimą (padarinių mažinimas) ir kartu įvairiais lygmenimis pasirengti tiems pokyčiams, kurie yra neišvengiami (pristatymas);

3. pritaria Konferencijos „Rio+20“ išvadoms, kad pristatymas prie klimato kaitos yra **pasaulinis neatidėliotinas ir skubių veiksmų reikalaujantis prioritetas**, o Tarptautinė stichinių nelaimių mažinimo strategija ir Pristatymo prie klimato kaitos strategija turi būti labiau susietos ir geriau koordinuojamos ⁽⁶⁾; tačiau **pabrėžia, kad atsakomybė dėl šio pasaulinio masto prioriteto tenka vietos lygmeniui**, kadangi vietos ir regionų valdžios institucijos atsakingos už stichinių nelaimių valdymą ir prevenciją, sprendžia aplinkai, ekonomikai,

⁽¹⁾ IPCC, 2012 m.: „Ypatingų įvykių ir gaivalinių nelaimių rizikos valdymas siekiant geriau prisitaikyti prie klimato kaitos“ (angl. *Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation*). Tarpvyriausybines klimato kaitos komisijos I ir II darbo grupių specialioji vertinimo ataskaita.

⁽²⁾ Pristatymo prie klimato kaitos vertinimas: Pristatymo prie klimato kaitos priemonių nustatymas ir jų vertinimas pagal šiuos kriterijus: taikymo galimybės, nauda, sąnaudos, veiksmingumas, naudingumas ir įvykdomumas. Pristatymas prie klimato kaitos: Pristatymas žmonių sistemose prie naujos arba besikeičiančios aplinkos siekiant sušvelninti žalą ar išnaudoti palankias galimybes. Gamtos sistemų pristatymas prie faktinių klimato pokyčių ir jų poveikio. Žmogaus veikla, padedanti prisitaikyti prie prognozuojamos klimato kaitos (apibrėžtys pateiktos 1 išnašoje nurodytame glosarijuje).

⁽³⁾ CdR 118/2007 fin, CdR 72/2009 fin.

⁽⁴⁾ COM(2007) 354 fin, COM(2009) 147 fin, 2012 m. birželio 21 d. Regionų komiteto ir Jungtinių Tautų aplinkos programos susitarimo memorandumas.

⁽⁵⁾ 2010 m. Kankūno susitarimai, <http://cancun.unfccc.int/>.

⁽⁶⁾ „Ateitis, kurios norime“, 2012 m. birželio 19 d. Konferencijoje „Rio+20“ priimtas dokumentas.

socialinei struktūrai ir nukentėjusių gyventojų kultūriniam tapatumui padarytos žalos problemas;

4. mano, kad pristatymas vietos lygmeniu turi būti vertinamas **ne kaip laikinas ir vienkartinis sprendimas, bet veikiau kaip laipsniškas ir ilgalaikis padėties sureguliuavimo procesas**, apimantis daugelį tarpusavyje susijusių veiksmų. Todėl pritaria Komisijos pasiūlymui dėl teisės akto 2014–2020 m. laikotarpiui, pagal kurį – laikantis tvaraus vystymosi principų – pristatymo prie klimato kaitos klausimas turi būti įtrauktas į partnerystės susitarimus ir veiksmų programas, susijusias su penkiais Bendros strateginės programos fondais, ir turi būti ne mažiau svarbus nei aplinkos apsaugos, veiksmingo išteklių naudojimo, klimato kaitos švelninimo, reagavimo į gaivalines nelaimes ir rizikos prevencijos bei valdymo klausimai ⁽⁷⁾;

5. mano, kad **klimato kaitos poveikis kinta laiko ir vietos požiūriu**, todėl bendro pobūdžio sprendimai dėl pristatymo veiksmų retai būna veiksmingi. Todėl mano, kad daugelio valstybių narių taikomos bendros strategijos ir „bet kuriuo atveju naudingos“ („no regret“) priemonės turi būti papildytos strategijomis, **parengtomis remiantis regiono ir vietos lygmeniu atliktais vertinimais ir numatant specialius veiksmus, jų mastą (proporcijas) ir atliekant naudos analizę**;

6. supranta, kad **klimato kaitos padariniams šalinti būtinos didelės sąnaudos**, ir atkreipia dėmesį, kad regionų valdžios institucijos 1998–2015 m. laikotarpiu padengė apie trečdaliį Europos pakrančių apsaugai skirtų išlaidų ⁽⁸⁾, ir pabrėžia ⁽⁹⁾, kad **pristatymo prie klimato kaitos finansavimas išlieka lemiamu ir ypatingu veiksmu įgyvendinant veiksmus vietos lygmeniu**;

B. Pakrančių regionų pristatymo prie klimato kaitos svarba ir ypatumai

7. atkreipia dėmesį į **pakrančių regionų**, kurie susiduria su ekonominės veiklos, infrastruktūros ir miestų koncentracijos problemomis, **pažeidžiamumą klimato kaitos požiūriu** ⁽¹⁰⁾. 12 proc. Europos jūros pakrančių zonų, esančių 10 km atstumu nuo jūros kranto, yra mažiau nei 5 m virš jūros lygio ir yra

⁽⁷⁾ COM(2011) 615 final/2, 2012 m. kovo 14 d.

⁽⁸⁾ *Policy Research Corporation* (2009 m.), „Pristatymo prie klimato kaitos ES pakrančių regionuose ekonominiai aspektai“.

⁽⁹⁾ CdR 72/2009 fin.

⁽¹⁰⁾ Pakrantės regionai priskirti standartiniams statistiniams regionams (NUTS3 lygmuo): bent pusė tokių regionų gyventojų gyvena ne toliau kaip 50 km nuo pakrantės. Hamburgas pirmiau nurodytų kriterijų neatitinka, tačiau dėl didelės jūros įtakos yra priskiriamas šioms regionams.

labai pažeidžiamos dėl potvynių, 20 proc. pakrančių susiduria su didelėmis erozijos problemomis, dėl kurių kiekvienais metais prarandama apie 15 km² teritorijos⁽¹¹⁾; 2000–2006 m. erozija nurodyta pagrindine pakrančių ekosistemų nykimo priežastimi (65 proc.)⁽¹²⁾, be to, remiantis kai kuriais skaičiavimais, iki 2100 m. Sąjungoje išnyks 35 proc. šlapžemių, palyginti su 1995 m. plotais⁽¹³⁾;

8. pabrėžia, kad **poveikio pobūdis įvairiems regionams labai skiriasi**. Baltijos jūroje numatomo vandens temperatūros pakilimo poveikį labiausiai pajus jūros fauna; Šiaurės jūros regionams ir Atlanto vandenyno pakrantėms didžiausią grėsmę kelia potvyniai, kurie stiprėja dėl pakilusio vidutinio jūros lygio; Viduržemio jūros regionų problemos – erozijos grėsmė ir gėlo vandens trūkumas dėl stiprėjančio sūraus vandens skverbimosi į gruntinius vandenius ir dėl vis ilgiau besitęsiančių sausrų; erozijos problema aktuali ir Juodosios jūros regionams, tuo tarpu atokiausioms teritorijoms turi poveikio apskritai visi reiškiniai: potvyniai, sausros ir kiti ekstremalūs reiškiniai, pavyzdžiui, ciklonai⁽¹⁴⁾. **Poveikį gali lemti ne tik pažeidžiamumo lygis ir gamtos sistemų atsparumas, bet ir žmogaus sukurtų sistemų struktūra**, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros sistemos organizavimas arba gaivalinių nelaimių, įskaitant cunamius, pavojaus mažinimo (ar išpėjimo) mechanizmai;

9. atkreipia dėmesį į **šios problemos mastą Europos Sąjungoje**, kadangi jos teritorijoje yra 447 pakrančių regionai, išsidėstę 22 valstybėse narėse ir 6 svarbiausiuose jūrų baseinuose. Šiuose regionuose gyvena 41 proc. Europos gyventojų; ši dalis sudaro 41 proc. visų Sąjungos dirbančių asmenų⁽¹⁵⁾. 22 valstybių narių pakrančių regionuose, esančiuose ne toliau kaip 50 km nuo pakrantės, sukuriama 35 proc. bendro vidaus produkto (BVP), t. y. 3,5 trilijono eurų, o ekonominio turto, esančio teritorijose ne toliau kaip 500 m nuo pakrantės, vertė sudaro nuo 500 iki 1 000 mlrd. eurų⁽¹⁶⁾. Visi šie duomenys **patvirtina pakrančių regionų svarbą gamybai ir jų ekonominę ir socialinę reikšmę teritorijų vystymuisi ir sanglaudai**, kurią vykstant prisitaikymo prie klimato kaitos procesams reikės būtinai išsąngoti ar dar labiau sustiprinti;

10. įsitikinęs, kad, atsižvelgiant ir į didesnes sąnaudas, kurias gali lemti neveiklumas, ir nepaisant kai kuriuose euro zonos

šalyse besitęsiančios valstybės skolos krizės, **ekonominiu ir socialiniu požiūriu būtina skubiai skatinti prisitaikymo procesus pakrančių regionuose**. Naujausi tyrimai⁽¹⁷⁾ rodo, kad neužtikrinus papildomos apsaugos, palyginti su padėtimi 1995 m., Europos Sąjungai padaryta žala 2041–2070 m. laikotarpiu kasmet vidutiniškai kainuos 11,7 mlrd. eurų, o 2071–2100 m. – 17,4 mlrd. eurų; kasmet su potvynių rizika susiduriančių žmonių skaičius atitinkamais laikotarpiais gali išaugti iki 40 000 ir 80 000 žmonių. Tuo tarpu apskaičiuota, kad prisitaikymo prie klimato kaitos sąnaudos sudarytų apie 1 mlrd. eurų 2041–2070 m. laikotarpiu, o 2071–2100 m. – 0,7 mlrd. eurų. Šie skaičiai aiškiai rodo, kad prisitaikymas prie klimato kaitos yra gerokai naudingesnis nei sprendimas nieko nedaryti. RK atkreipia dėmesį, kad minėtame tyrime pabrėžiama, kad, **nepaisant klimato kaitos, prisitaikymas yra būtinas** dėl pakrančių regionų ekonominio ir socialinio vystymosi, taigi ir dėl didesnės prekių apimtys ir didesnių investicijų, kurioms būtina apsauga;

11. pabrėžia, kad ir žalos, ir prisitaikymo sąnaudos valstybėse narėse atsižvelgiant į jų BVP labai skiriasi, o **įgyvendinant veiksmus salose šios sąnaudos dar labiau išauga** dėl geografinių ypatumų;

12. pabrėžia, kad pakrančių regionuose yra **daug svarbių natūralių buveinių, todėl jie padeda saugoti biologinę įvairovę**⁽¹⁸⁾, **kraštovaizdį, trapias ekosistemas, pavyzdžiui, šlapžemes, ir leidžia naudotis ekosistemos funkcijomis**, nuo kurių apsaugos priklauso šių regionų ekonominis patrauklumas ir tvarumas bei jų kultūrinis tapatumas. RK taip pat primena, kad didelę dalį pakrančių⁽¹⁹⁾ ir jūros regionų saugo NATURA 2000 tinklas;

13. atkreipia dėmesį į **pakrančių regionų prisitaikymo prie klimato kaitos sudėtingumą ir daugialypiškumą**. Pakrančių regionai iš tiesų susiję su žemės (miestų centrai, pramonė, žemės ūkis, miškai, upės ir t. t.) ir jūrų (žvejyba, akvakultūra, uostų veikla, jūrų transportas, turizmas ir t. t.) sistemomis. Be to, šiuose regionuose įgaliojimai valdyti, pavyzdžiui, potvynių riziką, geriamojo vandens tiekimą, žemės naudojimą ir t. t., paskirstyti įvairiais valdymo lygmenimis⁽²⁰⁾;

⁽¹¹⁾ Aplinkos apsaugos agentūros duomenys, *Policy Research Corporation* (2009 m.) *Erosion* projektas, „Prisitaikymo prie klimato kaitos ES pakrančių regionuose ekonominiai aspektai“.

⁽¹²⁾ Europos aplinkos agentūra (2010 m.), „10 minčių 2010 metams. Pakrančių ekosistemas“.

⁽¹³⁾ S. Brown., R. J. Nicholls, A. Vafeidis, J. Hinkel ir P. Watkiss. (2011 m.). *European Science Foundation* skaičiavimais, dėl klimato kaitos padarinių išnyks 17 proc. šlapžemių Atlanto vandenyno pakrantėse, 31–100 proc. – Viduržemio jūros pakrantėse ir 84–98 proc. – Baltijos jūros pakrantėse (šaltinis: Europos Komisija, Aplinkos GD, 2012 m., LIFE ir pakrančių valdymas).

⁽¹⁴⁾ *Policy Research Corporation* (2009 m.), „Prisitaikymo prie klimato kaitos ES pakrančių regionuose ekonominiai aspektai“.

⁽¹⁵⁾ *2011 m. Eurostat*o regionų statistikos metraštis, 3 skyrius „Pakrančių regionai“.

⁽¹⁶⁾ *Policy Research Corporation* (2009 m.), „Prisitaikymo prie klimato kaitos ES pakrančių regionuose ekonominiai aspektai“.

⁽¹⁷⁾ Žr. interneto svetainę *ClimateCost* (Visos su klimato kaita susijusios išlaidos): <http://www.climatecost.cc/home.html>. S. Brown., R. J. Nicholls, A. Vafeidis, J. Hinkel ir P. Watkiss. (2011 m.). Pateikiami duomenys apie stabilizavimo scenarijų ENSEMBLES E1 (van der Linden ir Mitchell, 2009 m. *Lowe et al.*, 2009a), pagal kurį 2050 m. jūros lygis pakils 18 cm, o 2080 m. – 26 cm, temperatūra, palyginti su ikiindustriniu laikotarpiu, pakils mažiau nei 2 °C, kitaip tariant, dabartinė pasaulinė klimato kaitos švelninimo politika yra veiksminga. Toks scenarijus leidžia užtikrinti palankesnę sąnaudų ir naudos santykį.

⁽¹⁸⁾ Direktyvos dėl natūralių buveinių prieduose nurodoma 50 rūšių pakrančių regionų buveinių ir 150 rūšių (kitų nei paukščių), kurios pasirenka pakrančių ekosistemas (2010 m. EAA duomenys, „10 minčių 2010 metams. Pakrančių ekosistemas“).

⁽¹⁹⁾ Europos aplinkos agentūra (2010 m.), „10 minčių 2010 metams. Pakrančių ekosistemas“.

⁽²⁰⁾ *Policy Research Corporation* (2009 m.), „Prisitaikymo prie klimato kaitos ES pakrančių regionuose ekonominiai aspektai“.

C. Europos strategija, subsidiarumas ir proporcingumas

14. palankiai vertina Komisijos norą nustatyti **kompleksinę Europos prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją ir bendras priemones** ir yra įsitikinęs, kad dabartinė ir būsima Europos prisitaikymo prie klimato kaitos strategija galėtų **padidinti valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų veiksmų vertę nepažeidžiant subsidiarumo principo**, visų pirma turint omenyje, kad klimato kaitos padariniai yra tarpvalstybinio masto;

15. vis dėlto pabrėžia, kad būsima Europos prisitaikymo prie klimato kaitos strategija **turi būti pakankamai išsami ir leidžianti atsižvelgti į regioninius skirtumus**, visų pirma į: 1) poveikio pobūdį, 2) pažeidžiamumo lygį ir ilgalaikes pasekmes, 3) ekonomines sąlygas (pvz., turtą ir išteklius, kuriems kyla pavojus), 4) socialinę struktūrą (pvz., gyventojų tankį ir žmoniškųjų sistemų pajėgumus), 5) struktūrinius ypatumus (pvz., atokumą arba trūkumus, lemiančius pakrančių teritorijų, salų, taip pat kalnų ir atokiausių regionų pažeidžiamumą klimato kaito požiūriu⁽²¹⁾);

16. taip pat pabrėžia, kad būsimoje strategijoje galima nustatyti **prisitaikymo prie klimato kaitos priemones, kurios, kaip ir finansavimo priemonės**, turėtų būti pakankamai lanksčios, kad jas būtų galima pritaikyti prie regionų skirtumų ir kartu užtikrinti galimybę tęsti prisitaikymo prie klimato kaitos procesus. Šios priemonės turėtų būti **suderintos su klimato kaitos poveikio švelninimo veiksmais**, kad būtų išvengta netinkamo prisitaikymo, galinčio paskatinti didesnę šiltnamio efektą sukeliančių dujų išlakų kiekį arba sustiprinti pažeidžiamumą;

17. mano, kad Europa, dalyvaudama pakrančių regionų prisitaikymo procese, turėtų sutelkti dėmesį į šias iniciatyvas: 1) įvairių valdymo lygmenų veiksmų **koordinavimo ir bendradarbiavimo** tais atvejais, kai poveikis arba priemonės yra tarpvalstybinio masto; 2) **mokymo**; 3) informuotumo didinimo siekiant užpildyti žinių spragas, nes pakrančių regionuose dažnai tenka priimti sudėtingus sprendimus ir taikyti daugelį sričių apimančias strategijas; 4) **žinių, gerosios praktikos ir sėkmingų projektų sklaidos**; 5) **techninės ir finansinės paramos** kompleksinėms regioninėms ir vietos strategijoms kurti ir įgyvendinti; 6) mokslinių tyrimų ir **inovatyvių technologijų** prisitaikymo prie klimato kaitos srityje vystymo; 7) **tarpvalstybinių makroregioninio lygmens prisitaikymo prie klimato kaitos programų** nustatymo ir **techninės ir finansinės paramos teikimo**;

18. mano, kad Komisija turi atlikti lemiamą vaidmenį **koordinuojant ir vertinant gausius Europos fondų lėšomis išdalies finansuojamus mokslinių tyrimų ir investicinius projektus**, kad būtų išvengta dubliavimosi, kuriama didesnė sinergija ir sudaromos sąlygos plačiai skleisti ir taikyti geriausius sprendimus ir priemones; šiuo požiūriu Europos Komisija turi užtikrinti kaimyninių valstybių ar pajūrio regionų bendrų veiksmų koordinavimą ir bendrų tyrimų bei investicinių projektų įgyvendinimą;

19. primena⁽²²⁾ **būtinybę užtikrinti kuo didesnę įvairių sričių Europos politikos suderinamumą visų pirma su aplinkos srities politika**. Atkreipia dėmesį, kad dėl prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių, visų pirma taikomų infrastruktūros srityje, gali kilti problemų įgyvendinant, pavyzdžiui, Buveinių (92/43/EEB) ir Paukščių (79/409/EEB) direktyvas, todėl labai svarbu nustatyti veiksmingus ir skaidrius bendrų konsultacijų vietos lygmeniu mechanizmus, kurie padėtų nustatyti padarinių likvidavimo ir (arba) žalos kompensavimo priemones, taikytinas Bendrijos svarbos teritorijose, kuriose prisitaikymo veiksmai turės neigiamo poveikio ar padarys žalą;

20. pripažįsta, kad integruoto pakrančių zonų valdymo (IPZV) priemonė turi lemiamos reikšmės siekiant palengvinti pakrančių regionuose įgyvendinamų politikos priemonių susiejimą, visų pirma sprendžiant klausimus, dėl kurių dar nepriimtas galutinis sprendimas, pavyzdžiui, erozija, prisitaikymas prie klimato kaitos ir ekologiška infrastruktūra; IPZV taip pat padeda skatinti vietos lygmens subjektų regioninį bendradarbiavimą įgyvendinant iniciatyvas, tokias kaip *Sardinia Charter* Viduržemio jūros baseino regione⁽²³⁾; todėl teigiamai vertina 2002 m. rekomendacijos persvarstymo procesą, kurį vykdant atsižvelgta į pastaraisiais metais nustatytą labiau struktūruotą Europos politikos pagrindą Europos jūros ir pakrančių teritorijų valdymo srityje⁽²⁴⁾; šiuo požiūriu tikisi, kad persvarstymas suteiks **galimybę IPZV labiau sutelkti į prisitaikymo prie klimato kaitos procesus**;

21. teigiamai vertina tai, kad Europos finansinei paramai bus numatyta daugiau lėšų kitoje 2014–2020 m. daugiametėje finansinėje programoje, t. y. 20 proc. visos su klimatu susijusiems veiksams skirtos sumos, tačiau pabrėžia būtinybę užtikrinti **teisingą ir realistišką su finansavimu susijusios atsakomybės paskirstymą tarp įvairių valdymo lygmenų** atsižvelgiant į dabartinius vietos ir regionų valdžios institucijoms iškeliančius ekonominius sunkumus ir laikantis papildomumo principo, taip pat būtinybę **padėti rasti alternatyvių išteklių šaltinių**;

22. pakartoja savo pasiūlymą⁽²⁵⁾ **dalį pelno, gauto taikant Europos prekybos apyvartinius taršos leidimus sistemą, skirti regionų ir vietos valdžios institucijoms**, kad jos galėtų įgyvendinti prisitaikymo prie klimato kaitos (ir švelninimo) priemones; taip pat tikisi, kad Komisija parengs **rekomendacijas dėl privataus sektoriaus subjektų**, įskaitant draudimo bendroves, **dalyvavimo** vertinant ir pasidalijant riziką bei informuotumo didinimo iniciatyvose;

⁽²²⁾ CdR 118/2007 fin.

⁽²³⁾ 2008 m. liepos mėn. Algere (Sardinija) priimtoje chartijoje nustatyti dialogo ir patirties mainų tinklo, susijusio su Viduržemio jūros regione įgyvendinamomis IPZV iniciatyvomis, principai ir tikslai (angl. ICZM *Mediterranean dialogue*).

⁽²⁴⁾ Visų pirma, Integruota jūrų politika Europos Sąjungai (COM(2007) 575) ir Jūrų strategijos pagrindų direktyva (2008/56/EB).

⁽²⁵⁾ CdR 269/2011 fin, CdR 5/2011 fin, CdR 245/2010 fin, CdR 72/2009 fin.

⁽²¹⁾ CdR 89/2012 fin.

D. Sąlygos prisitaikymo prie klimato kaitos iššūkiams įveikti ir galimybės pateikti savo sprendimus

23. pabrėžia, kad labai svarbu vertinti ne tik prisitaikymo prie klimato kaitos proceso sąnaudas, bet taip pat, ir visų pirma, šio proceso teikiamas galimybes ir privalumus, palyginti su padėtimi, kai nesiimama jokių veiksmų, ir mano ⁽²⁶⁾, kad šis procesas yra viena galimų priemonių skatinti konkurencingą ir ekologišką regionų ekonomikos vystymąsi; tačiau atkreipia dėmesį, kad **visų pirma būtina, kad vietos valdžios institucijų atstovai suvoktų klimato kaitos keliamą riziką ir padarinius, būtų kompetentingi** priimti sprendimus dėl būtinų priemonių ir **sugebėtų** vietos lygmeniu susieti politiką ir veiksmus ir pasinaudoti esamomis finansavimo galimybėmis;

24. atkreipia dėmesį, kad, nors kai kurie regionai aktyviai kovoja su klimato kaitos padariniais, **apskritai pastebima pavojinga tendencija nepakankamai įvertinti šios problemos mastą**; todėl mano, kad svarbu organizuoti **informavimo kampanijas**, kuriomis būtų nušviečiamas klimato kaitos padarinių ir regione išskylančių problemų, pavyzdžiui, vandens trūkumo, pakrantės ruožo siaurėjimo, karščio bangų, potvynių, nuošliaužų ir t. t., priežastinis ryšys. Be to, tokiose renginiuose būtų galima pateikti informacijos ir konkrečių pavyzdžių, kaip veiksmingai naudojamosi sukurtais prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos padarinių švelninimo priemonėmis ⁽²⁷⁾;

25. mano, jog labai svarbu, kad Europos socialinio fondo lėšos **būtų naudojamos siekiant užtikrinti vietos ir regionų lygmens viešojo ir privataus sektorių subjektų gebėjimus ir lankstumą, būtinus valdyti prisitaikymą prie klimato kaitos**. Viena vertus, reikėtų stiprinti savivaldos gebėjimus, kad pavyktų prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją integruoti į vietos sektorių politiką, arba parengti atitinkamus teisės aktus regionų lygmeniu. Kita vertus, privataus sektoriaus projektavimo ir statybos subjektų gebėjimai turi būti pritaikyti prie naujų poreikių, susijusių su integruota ir daugiasektorine politika ⁽²⁸⁾;

26. ragina Komisiją atsižvelgti į patirtį, įgytą įgyvendinant tam tikrus projektus, ir tobulinti bei toliau plėtoti: 1) kartografinio priemonės siekiant **surinkti tinkamos apimties geografinius duomenis ir informaciją**, kad jie būtų naudingi priimant sprendimus vietos ir regionų lygmeniu; 2) **aiškiai bendrą orientacinę pažeidžiamumo, poveikio ir rizikos vertinimo sistemą**; 3) **gaires** pakrančių regionų vietos lygmens prisitaikymo strategijoms nustatyti, kuriose būtų atsižvelgta į būtinybę vykdant veiksmus laikytis daugiasektorinio požiūrio ir į daugiapakopio valdymo aspektus šiuose regionuose;

⁽²⁶⁾ CdR 118/2007 fin.

⁽²⁷⁾ Pavyzdžiui, tarptautinei kampanijai *Making Cities Resilient – My City is Getting Ready* www.unisdr.org/campaign parengtas konkrečiai vietos valdžios institucijų vadovams skirtas leidinys *How To Make Cities More Resilient*. Jame struktūruotai supažindinama su rizikos mažinimo klausimais ir galimais sprendimais gaivalinių nelaimių atveju, pateikiama gerosios praktikos pavyzdžių ir informuojama apie jau parengtas priemones.

⁽²⁸⁾ CdR 72/2009 fin.

27. mano, kad visų pirma reikia **nustatyti pakrančių regionų pažeidžiamumo rodiklius ir jais remiantis sukurti priemones pažeidžiamumui įvertinti**. Naudojami kartu su įvykių prognozavimu ir gebėjimų prisitaikyti nustatymu šie rodikliai **gali padėti nustatyti ir apibrėžti, kokie veiksmai regione yra prioritetiniai siekiant sutelkti išteklius į sritis, kuriose jų labiausiai reikia**;

28. pritaria informacinių platformų, pavyzdžiui, prisitaikymo prie klimato kaitos platformos CLIMATE-ADAPT, plėtojimui, tačiau pabrėžia, kad **reikia užtikrinti geresnę prieigą prie jų turinio galutiniams vartotojams** laikantis bendros informacijos apie aplinką sistemos (BIAS) ⁽²⁹⁾ principų, pavyzdžiui, versti informaciją į keletą kalbų; be to, mano, kad būtų galima į platformą įtraukti **skyrių, skirtą prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmų finansavimui vietos ir regionų lygmeniu**, ir sukurti duomenų apie investicijas bazę;

29. pabrėžia, kad būtina numatyti daugiau pajėgų moksliniams tyrimams, **kad jie labiau atitiktų vietose įgyvendinamos politikos poreikius**, pavyzdžiui parengti prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją ir **priemones, kurios bus ekonomiškai efektyvios, nes sukurtos atsižvelgiant į vietos ir regioninius ypatumus**. Be to, reikėtų sudaryti sąlygas sukurti arba stiprinti jau esamus mokslininkų, politikų ir, jei įmanoma, pilietinės visuomenės dialogo ir (arba) partnerystės mechanizmus, juos skatinti **bendrai dalyvauti Europos projektuose**;

30. dar kartą pabrėžia ⁽³⁰⁾, kad **pakrančių regionams didelės reikšmės turi vykdomos politikos veiksmų koordinavimas** ir moksliniai tyrimai, kurių tikslas – įvertinti jų poveikį kaimyniniams arba pasienio regionams, **siekiant išvengti vienos teritorijos problemos padarinių išplitimo** į kitą teritoriją. Priemonių nustatymas taikant dalyvavimo metodą ir įtraukiant visus suinteresuotuosius subjektus padėtų užtikrinti **teritorijoje įgyvendinimų veiksmų** nuoseklumą;

31. mano, kad prisitaikymo prie klimato kaitos sąnaudas ir nesugebėjimas įvertinti atsiveriančių galimybių ir naudos – tai veiksniai, labiausiai trukdantys parengti ir įgyvendinti vietos lygmens strategijas; todėl pabrėžia, kad **parengus priemones, kurios leistų įvertinti prisitaikymo prie klimato kaitos sąnaudas ir naudą**, būtų galima veiksmingai paspartinti vietos ir regionų lygmens politinius procesus, nuo kurių priklauso vietos lygmens veiksmų planavimas ir jų įgyvendinimas, ir sudaryti sąlygas nustatyti ekonomiškai efektyvesnes strategijas;

⁽²⁹⁾ Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Bendros informacijos apie aplinką sistemos (BIAS) kūrimas“, COM(2008) 46 fin.

⁽³⁰⁾ CdR 118/2007 fin.

32. įsitikinęs, kad net ir turint reikiamų pajėgumų, žinių ir pakankamą mokslinę paramą, nepakankami finansiniai ištekliai taptų kliūtimi imtis veiksmingų priemonių vietos ir regionų lygmeniu; todėl mano, kad būtina nustatyti **tiesioginio vietos lygmeniu įgyvendinamų veiksmų finansavimo** būdus, visų pirma pasinaudoti **partnerystės programomis**, pavyzdžiui, LIFE+ ir „Horizontas 2020“, **rinkos priemonėmis**, kaip antai, išmokos už ekosistemų teikiamas paslaugas arba pelnas, gautas taikant prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą, bei **mokestinėmis** skatinamosiomis **priemonėmis**;

33. atkreipia dėmesį, kad būtina užtikrinti pakankamą prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių lankstumą, pavyzdžiui, **pirmenybę teikti strategijoms, kurias galima keisti**, t. y. numatyti veikiau „neapibrėžtas“ (*soft*), o ne „apibrėžtas“ (*hard*) priemones (pvz., daug veiksmingesnę išankstinio perspėjimo sistemą, o ne su didelėmis investicijomis susijusius antrinės reikšmės sprendimus), arba **skatinti plėtoti ekologišką infrastruktūrą**, kuri – turint omenyje jos paskirtį atkurti natūralias buveines – sudaro ekosistemomis grindžiamų prisitaikymo prie klimato kaitos metodų pagrindą;

34. šiuo požiūriu pabrėžia, kad 2011 m. kovo mėn. įsigaliojus Barselonos konvencijos protokolui dėl IPZV, ši priemonė tapo privaloma Viduržemio jūros baseino valstybėms narėms ir kad protokole aiškiai nurodoma, kad siekiant užtikrinti tvarų pakrančių regionų vystymąsi turi būti taikomas ekosistemomis grindžiamas metodas⁽³¹⁾; taip pat atkreipia dėmesį, kad ES biologinės įvairovės strategijoje⁽³²⁾ teigiama, kad **ekosistemomis grindžiami metodai gali padėti atrasti rentabilių alternatyvų technologiniams prisitaikymo prie klimato kaitos ir klimato kaitos padarinių švelninimo sprendimams**, ir tikisi, kad būsima Europos ekologiškos infrastruktūros strategija bus naudinga prisitaikymo prie klimato kaitos procesams pakrančių regionuose;

2012 m. spalio 10 d., Briuselis

E. Vietos ir regionų valdžios institucijų indėlis ir tarptautinis bendradarbiavimas

35. prašo Komisijos surengti **išankstines konsultacijas** su vietos ir regionų valdžios institucijų atstovais ir įsitikinti, kad pasiūlymas dėl Europos prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos atitinka proporcingumo principą ir kad jame pakankamai ir atidžiai atsižvelgta į aspektus, susijusius su vietos lygmeniu, visu pirma skiriamas tinkamas dėmesys pažeidžiamiausiems – pakrančių, salų ir kalnų – regionams;

36. įsitikinęs, kad RK gali **aktyviai dalyvauti plėtojant informacines platformas** (CLIMATE-ADAPT ir OURCOAST), visų pirma padėti šių platformų turinį pritaikyti vietos poreikiams ir ypatumams, ir taip užtikrinti didesnę su informacijos sklaida susijusių šių priemonių naudą vietos ir regionų valdžios institucijoms;

37. pakartoja⁽³³⁾, kad su RK **turi būti reguliariai konsultuojamasi dėl europinių ir tarptautinių derybų** klimato kaitos srityje ir tikisi, kad 1) galės dalyvauti Europos prisitaikymo prie klimato kaitos darbo grupėje, kuri nagrinėja su nuolatinėmis gamtinėmis kliūtimis – įskaitant išylančias dėl klimato kaitos padarinių – susiduriančių regionų, taigi ir pakrančių, salų, kalnų ir atokiausių regionų teritorijoms aktualius klausimus; 2) RK bus suteiktos stebėtojo teisės Prisitaikymo komitete⁽³⁴⁾;

38. įsitikinęs, kad didesnis **solidarumas** ir stipresnė **regionų sąveika** yra būtini veiksniai siekiant **Europos ir tarptautiniu mastu** pasinaudoti vietos ir regionų valdžios institucijų sukauptomis žiniomis ir patirtimi prisitaikymo prie klimato kaitos procesų srityje; todėl teigiamai vertina iniciatyvas, kuriomis nustatomi bendri vietos valdžios institucijų išipareigojimai, visų pirma Durbano prisitaikymo prie klimato kaitos chartiją, taip pat inovatyvią partnerystę skatinančią iniciatyvą „Teritorinis požiūris į klimato kaitos problemas“⁽³⁵⁾ ar projektus, kurių tikslas – sukurti patirties mainų, bendradarbiavimo ir keitimosi ekologiškais technologijomis tinklus, tokius kaip *Climate Technology Centre and Network*⁽³⁶⁾.

Regionų komiteto
Pirmininkas

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

⁽³¹⁾ Europos aplinkos agentūra (2010 m.), „10 minčių 2010 metams. Pakrančių ekosistemos“.

⁽³²⁾ COM(2011) 244 final.

⁽³³⁾ CdR 269/2011 fin.

⁽³⁴⁾ Prisitaikymo komitetas (*Adaptation Committee*) įsteigtas pagal Kankūno susitarimus, jo paskirtis – JTBBKKK šalims teikti techninę pagalbą, gaires, dalytis žiniomis ir gerąja praktika bei kurti sinergiją.

⁽³⁵⁾ *Territorial Approach to Climate Change – TACC*.

⁽³⁶⁾ *Climate Technology Centre and Network*: <http://unfccc.int/ttclear/jsp/CTCN.jsp>.